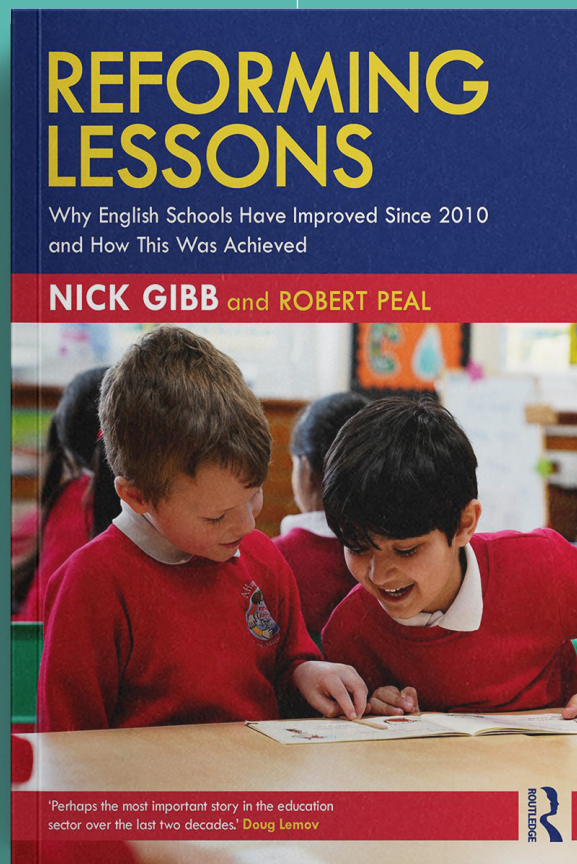

Van ideologie naar een zelfverbeterend onderwijssysteem

Er zijn mensen die een idool of held hebben: een zanger, een acteur of een sporter. Dan kun je meezingen, meelachen, meejuichen. Mijn idool is minder geschikt voor een fanposter: Nick Gibb, de Engelse minister voor scholen. Samen met Robert Peal schreef hij *Reforming Lessons: Why English Schools Have Improved Since 2010 and How This Was Achieved* (2025).

TEKST **PETER LANGERAK,**
HOOFD ONDERZOEK NEDERLANDS MATHEMATISCH INSTITUUT

Nick Gibb gelooft dat onderwijs zelden beter wordt van mooie woorden, een grootse visie of tragisch goede intenties. Wel van volhouden, precisie en uitvoering. Eerst als schaduwminister en later als bewindspersoon werkte hij jarenlang onder de radar. Juist daardoor kon hij langdurig en consequent doorwerken aan hervormingen die uiteindelijk succesvol bleken.

Reforming Lessons is geen memoires vol anekdotes, maar een poging om een samenhangende redenering te geven over hoe Engeland sinds 2010 onderwijsresultaten en schoolkwaliteit heeft verbeterd. De kern wordt neergezet als een duidelijke keten: heldere curriculumkeuzes, hogere verwachtingen, meer nadruk op kennis en basisvaardigheden, en een beleid dat scholen ondersteunt en stuurt om ambities waar te maken via toetsing en verantwoording.

Wat het boek sterk maakt? Het gaat niet om een andere didactiek, maar om randvoorwaarden. Het gaat over het onderwijsveld: hoe referentieniveaus, curriculum, toetsen en inspectie elkaar kunnen versterken, of juist tegenwerken. Wie wil dat scholen structureel anders gaan werken, moet dus niet alleen leraren oproepen tot verandering, maar óók de omgeving veranderen waarin scholen keuzes maken in professionalisering, leermiddelen en verantwoording.

Nick Gibb is mijn idool, omdat zijn stijl van denken mij aanspreekt: van romantiek naar rationaliteit, van visie naar uitvoering, van slogans naar standaarden. *Evidence, not ideology* is daarbij de onderliggende gedachte: beleid bouwen rond meetbare leeropbrengsten, met de discipline om niet bij elke windvlaag van koers te veranderen.

Het boek overtuigt vooral doordat het beleid concreet maakt. Zijn de tafels belangrijk? Dan komt er een nationale tafeltoets, zodat elke leerling een tafeldiploma haalt. Hervormingen verschijnen niet als één grote ingreep, maar als een reeks beslissingen rond curriculum, toetsing, gedrag in de klas en de rol van schoolleiders. Onder de oppervlakte pleit het boek voor kennis als publieke infrastructuur: iets dat je opbouwt, onderhoudt en bewaakt, zoals dijken.

Tegelijk is er een spanning die het boek niet kan weggpoetsen. Het succesverhaal leunt op continuïteit: een minister met een lange adem die blijft doorwerken. Dat kan een reden zijn voor succes, maar het maakt het model ook kwetsbaar. Continuïteit is zeldzaam, en hervormingen die steunen op ministeriële volharding zijn moeilijk te kopiëren in versnipperde systemen of een wisselende koers. Zeker wanneer 'vrijheid van onderwijs' wordt gebruikt om het 'wat'

‘Onder de oppervlakte pleit het boek voor kennis als publieke infrastructuur’

vaag te houden, met abstracte kerndoelen als alibi.

In Nederland praten we over individuele ontwikkeling. De inspectie telt al die individuele leerlingen bij elkaar op en komt tot de conclusie dat slechts 45 procent het rekenniveau 1S haalt. Dat wringt. De school raakt uit beeld, terwijl onderwijs wordt gegeven door teams in scholen, onder druk van samenleving, ouders en beleid. Dáár moeten de randvoorwaarden op gericht zijn: op de school. Precies daarom is een minister voor scholen zo gek nog niet, zeker als je, zoals Nick Gibb beschrijft, niet blijft hangen in mooie woorden. In het laatste hoofdstuk beschrijft hij het uiteindelijke doel: een onderwijsveld dat zichzelf kan verbeteren, een *self-improving school system*.

Reforming Lessons is een helder betoog dat stelt dat onderwijs pas verbetert wanneer idealen worden omgezet in toetsbare keuzes op schoolniveau die worden volgehouden. Niet door nóg een inspirerende visiemiddag, maar door de saaie, harde kern goed te regelen: wat leren leerlingen wanneer, hoe bouwen we dat op, hoe borgen we het, en hoe houden we elkaar eraan op school.

Als je een held of idool hebt, ga je vanzelf dromen. Je zingt mee, je juicht mee of je dagdroomt dat onderwijs beter kan. Wie Nick Gibb als idool heeft, droomt niet, maar bouwt aan onderwijs dat werkt. Jaar na jaar. School na school.

REFORMING LESSONS: WHY ENGLISH SCHOOLS HAVE IMPROVED SINCE 2010 AND HOW THIS WAS ACHIEVED
NICK GIBB, ROBERT PEAL
UITGEVERIJ: **ROUTLEDGE**
ISBN: **9781032875941**